

LIKKUTEI TORAH • PARSHAS BAMIDBAR • MAAMAR 19

דרוש לשבועות

Un discours pour Chavouot : « J'étais
auprès de Lui comme un nourricier »

DÉDIÉ EN L'HONNEUR DE

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Le père du Rabbi, Reb Lévi Its'hak

LikuteiTorah.com

LA PARACHA 'HASSIDIQUE

likuteitorah.com/fr/likutei-torah/bamidbar/19/

1 דרוש לשבועות

Un discours pour Chavouot.

2 ואהיה אצלו אמן ואהיה שעשועים יום יום משחקת לפניו בכל עת משחקת בתבל ארצו ושעשועי את בני אדם.

«J'étais auprès de Lui comme un éducateur (amon), j'étais ses délices (cha'achouïm) jour après jour, jouant devant Lui en tout temps; jouant dans le monde habité (tevel) de Sa terre, et mes délices étaient avec les fils de l'homme.»

ופי במדרש רבה ר"פ בראשית אמן פדגוג האיך מה דאת אמר כאשר ישא האומן את היונק והוא לשון פרנסה וכן הוא עוד ברבות משפטים פ"ל.

Le Midrach Rabba, au début de la paracha Berechit, explique: «Amon signifie un précepteur (pédagogue), comme il est dit: "comme l'éducateur (omen) porte le nourrisson"». C'est une expression qui désigne le fait de pourvoir à la subsistance; on la trouve également dans le Rabba sur Michpatim, section 30.

3 והענין כי משה רבינו ע"ה [עליו השלום] אמר להקב"ה כי תאמר אלי שאהו בחיקך כאשר ישא האומן את היונק כו' מאין לי בשר כו'

L'explication est la suivante: Moché, notre maître, que la paix soit sur lui, dit au Saint béni soit-Il: « Que Tu me dises: "Porte-les dans ton sein, comme la nourrice porte le nourrisson", etc. », [et] « D'où me viendrait la viande ? », etc.

והיינו לפי שהיה במדרגה גבוה מן המים משיתיהו עד שהיה כבד פה לגבי תשבע"פ [תורה שבעל פה] וכבד לשון לגבי תשב"כ [תורה שבכתב] [ועמ"ש מזה בפי בשלח בד"ה]

C'est-à-dire qu'il était à un niveau si élevé — « je l'ai tiré des eaux » — qu'il était « lourd de bouche » à l'égard de la Torah orale et « lourd de langue » à l'égard de la Torah écrite [et voir ce qui est écrit à ce sujet dans la paracha de Bechala'h, dans le discours commençant par

להבין ענין לחם משנה] ולכן אמר מאין לי בשר שאין זה בערכו כלל. [ועמ"ש מזה בפי בהעלותך] רק המן ירד בזכותו מזונא דחכמתא,

« Comprendre la notion du double pain (le'hem michné) ». C'est pourquoi il dit: « D'où me viendrait la viande ? », car celle-ci ne correspondait nullement à son niveau. [Et voir ce qui est écrit à ce sujet dans la paracha de Beha'alotekha.] Seule la manne descendit par son mérite, nourriture de la sagesse (mézona de'hokhméta).

אבל התורה משבחת א"ע [את עצמו] במעלה יתרה שיכולה היא לירד ממעלתה הגבוהה והרמה להיות אמן שהיא רועה ומפרנס נש"י [נשמות ישראל] כנודע שהתורה נק' מזון לנפש ולכן נק' התורה לחם כמ"ש לכו לחמו בלחמי.

Mais la Torah se loue d'une qualité supplémentaire : elle peut descendre de son niveau élevé et sublime pour devenir un amon, qui guide et nourrit les âmes d'Israël. Comme on le sait, la Torah est appelée nourriture de l'âme ; c'est pourquoi elle est appelée pain, ainsi qu'il est écrit : « Venez, mangez de mon pain. »

וזהו כאשר ישא האומן את היונק. דר"ל [דרושה לומר] שמפרנסו בלחם אחר ימי יניקה דאם ר"ל [רוצה לומר] שמניקו מהו שאמר כאשר ישא האומן כו' מאין לי בשר כו'.

Et c'est là le sens de « comme la nourrice porte le nourrisson » : cela signifie qu'elle le nourrit de pain après les jours de l'allaitement. Car si cela voulait dire qu'elle l'allait, quel serait le sens de ce qu'il dit : « comme la nourrice porte », etc., puis : « D'où me viendrait la viande ? », etc. ?

4 והנה גילוי בחי' זו להיות התורה בבחי' לחם הוא בשבועות זמן מ"ת [מתן תורה] שהקריבו שתי הלחם לחמו בלחמי תשכ"כ [תורה שבכתב] ותשבע"פ [ותורה שבעל פה] כי בימי הספירה הם ימי יניקה

Or, la révélation de ce niveau — celui où la Torah est au niveau du pain — a lieu à Chavouot, le temps du don de la Torah, lorsque l'on offrit les deux pains (chéte hale'hem) : « mangez de mon pain », la Torah écrite et la Torah orale. Car les jours du compte [de l'Omer] sont des jours d'allaitement.

כי לידת נש"י [נשמות ישראל] הי' [היה] בשביעי של פסח ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים שנמשכו מהעלם אל הגילוי ומשביעי של פסח עד שבועות מ"ד [מ"ד דוכרין] ימים הם בבחי' יניקה

Car la naissance des âmes d'Israël eut lieu le septième jour de Pessa'h, [lorsque] « les enfants d'Israël marchèrent à pied sec au milieu de la mer » : ils furent tirés de la dissimulation vers la révélation. Et, du septième jour de Pessa'h jusqu'à Chavouot, il y a quarante-quatre jours, qui sont au niveau de l'allaitement,

דהיינו הגדלת המדות חסד שבחסד כו' עד"מ שהחלב מגדל אברי הולד וכך ימי הספירה הם המשכות ימים עליונים היום יום כו'

c'est-à-dire le développement des attributs émotionnels (midot) — le 'Hessed du 'Hessed, etc. — tout comme, par analogie, le lait fait croître les membres du nourrisson. De même, les jours du compte sont des prolongements des jours supérieurs : « Aujourd'hui, c'est le jour... », etc.,

לעומר שעורים שהוא מאכל בהמה הוא מקור וחיות הנפש הבהמית של האדם [כי הנשמה ונפש אלקית
א"צ [אין צריך / אינו צריך] תיקון לעצמה כו']

«de l'Omer» — [un Omer] d'orge, nourriture animale, [et] source et force vitale de l'âme animale de l'homme [car l'âme et l'âme divine n'ont elles-mêmes besoin d'aucune rectification, etc.],

להפוך כל המדות שבה שתהיינה לה' לבדו ולא תחללו כו' יום ראשון חסד שבחסד כו'

afin de transformer tous les attributs émotionnels qu'elle contient, pour qu'ils soient «pour Ha-vaya seul» et que l'on ne profane pas, etc. Le premier jour : le 'Hessed du 'Hessed, etc.

והיינו בחי' גידול של המדות שבנפש הבהמית והעלאתן ממטה למעלה ע"י בחי' המשכת מוחין
מלמעלה ונקי' בע"ח [בעץ חיים] מוחין דיניקה, וכמ"ש במ"א ע"פ ולכן שינים מחלב,

C'est là le développement des attributs émotionnels de l'âme animale et leur élévation de bas en haut, par l'attraction de l'intellect (mo'hin) d'en haut ; dans Etz Chaim, cela est appelé «les mo'hin de l'allaitement» (mo'hin deyenika), comme cela est expliqué ailleurs à propos [du verset] : «et les dents blanches de lait».

וזו היא המשכה עליונה מלמעלה מן הימים העליונים הנמשכים במ"ד [במ"ד דוכרין] ימי הספירה עד"מ דם
נעכר ונעשה חלב. כך ע"י אתכפא שהאדם מזכך מדותיו נמשך הגדלת המדות.

Il s'agit d'une attraction supérieure, d'en haut, provenant des jours supérieurs qui sont attirés pendant les quarante-quatre jours du compte — tout comme, par analogie, le sang se transforme et devient du lait. De même, par l'assujettissement (itkafya), grâce auquel l'homme affine ses attributs émotionnels, leur développement est attiré.

אך אין התינוק יודע לקרות אבא ואימא עד שיטעום טעם דגן שבכחי' ניקה עדיין לא נכנס בו דעת עד
שיטעום טעם לחם היא בחי' התורה שנתנה אחר ימי הספירה בשבועות

Mais «le nourrisson ne sait pas appeler “papa” et “maman” avant d'avoir goûté au goût du grain» : au stade de l'allaitement, le Daat (connaissance) n'est pas encore entré en lui ; cela n'arrive qu'une fois qu'il a goûté au goût du pain, qui est la Torah, donnée après les jours du compte, à Chavouot.

ואזי הקריבו בו שתי הלחם והוא מזון לנפש האלקית לכו לחמו בלחמי והקרבה זו צריכה להיות
ממושבותיכם בחי' ישיבה היא בחי' ק"ש [קריאת שמע]

Et alors, on offrit sur lui les deux pains, qui constituent une nourriture pour l'âme divine : «Venez, mangez de mon pain.» Cette offrande doit être «de vos demeures» (moshvoseichem), ce qui correspond au niveau de l'assise, c'est-à-dire au Chema.

כי תפלה בעמידה וק"ש [וקריאת שמע] בישיבה בעולם הבריאה ששם הוא היחוד שבק"ש [שבקריאת שמע] יחודא עלאה או"א [אבא ואימא] שא"א לנו להשיגו באצי [וכמ"ש בפע"ח [בפרי עץ חיים] שער הק"ש [הקריאת שמע] פ"ד].

Car la prière se dit debout, tandis que le Chema se dit assis, dans le Monde de Béria (Création), car c'est là qu'a lieu l'unification du Chema, l'unité supérieure (yi'houda ila'a) d'Abba et Imma ('Hokhma et Bina), qu'il nous est impossible d'atteindre dans Atsilout [comme il est écrit dans Pri Etz Chaim, Sha'ar Kerias Shema, chapter 4].

ופי הכתוב ממושבותיכם מבחי ק"ש [קריאת שמע] במס"נ [במסירות נפש] תביאו לחם כו' תוכלו להמשיך בחי התורה להיות לכם בבחי לחם הגורם להמשיך בחי הדעת וההשגה. וזהו ואהיה אצלו אמן:

Le sens du verset est donc: «De vos demeures» — du niveau du Chema, récité avec le sacrifice de soi (messirout néfesh) — «vous apporterez du pain», etc.: vous pourrez attirer la Torah afin qu'elle soit pour vous comme du pain, qui suscite l'attraction de Daat et de la compréhension. Tel est le sens de: «Et j'étais auprès de Lui un éducateur (amon).»

5 ב ואח"כ ואהיה שעשועים שע"י בחי אמן הוא המשכת בחי לחם ומזון להיות הדעת וההשגה ע"י אח"כ נמשך גילוי בחי השמחה והשעשועים.

2. Et ensuite: «et j'étais pour Lui un objet de délices»; car, par le niveau d'amon — qui consiste à faire descendre le pain et la nourriture afin que puissent se développer Daat (la connaissance) et la compréhension —, la révélation de la joie et des délices est ensuite attirée.

והנה ביאור ענין השמחה והשעשועים המתגלים ע"י הדעת וההשגה. יובן במ"ש זמירות היו לי חקיק כו' ואמרז"ל [ואמרו רבותינו זכרונם לברכה] [במדרש רבה].

Or, l'explication de la joie et des délices qui se révèlent par Daat et la compréhension sera éclairée par ce qui est écrit: «Tes statuts étaient des chants pour moi», etc. Et nos Sages, de mémoire bénie, ont dit [dans le Midrach Rabba,

6 ובתנחומא ובגמרא פ"ז [פרק ז'] דסוטה דל"ה ע"א] שנענש דוד על שקרא ד"ת [דברי תורה] זמירות ואמר לו הקב"ה זמירות קרית להו הריני

et dans le Tanhouma, ainsi que dans la Guemara, chapitre 7 de Sotah, folio 35a] que David fut puni pour avoir appelé les paroles de Torah des «chants». Le Saint béni soit-Il lui dit: «Tu les as appelées des chants? Voici que je...

מכשילך בדבר שאפילו תינוקות של בית רבן יודעין אותו דכתיב ולבני קהת לא נתן כי עבודת הקדש עליהם בכתף ישאו והוא הביא את הארון בעגלה.

...te ferai trébucher sur une chose que même les écoliers connaissent», comme il est écrit: «Mais aux fils de Kehat, il ne donna pas [de chariots], car le service des choses saintes leur incombait; ils les porteraient sur l'épaule.» Or, il fit transporter l'Arche sur un chariot.

7 והענין הוא כי פי' וביאור מלת זמירות הוא כמו זמר וניגון שמזמרים ומנגנים ניגון אי' כמה פעמים אע"פ [אף על פי] שהכל עריבות ומתיקות אי' מ"מ כשערב לו לאדם איזה ניגון וזמר יכול לזמר ולנגן אותו כמה פעמים.

L'explication est la suivante : le sens du mot zemiroth est celui d'un chant et d'une mélodie que l'on chante et joue maintes fois. Bien que le charme et la douceur soient toujours les mêmes, lorsqu'une mélodie plaît à quelqu'un, il peut la chanter et la jouer maintes fois.

8 וכך היה לי חוקיך חוקים נקי מצות שאין בהן טעם כמו פרה אדומה ושעטנז כו'

Et ainsi: «Tes statuts étaient pour moi»: on appelle hokim les mitsvot qui n'ont pas de raison, comme la vache rousse et le cha'atnez, etc.

כלומר שהגם שאין למצוה זו שום טעם ודעת בשכל המושג ומוכן מ"מ ערב ומתוק לחיכו עד מאד

C'est-à-dire que, bien que cette mitsva n'ait absolument aucune raison ni connaissance dans l'intellect susceptible d'être saisi et compris, elle était néanmoins extrêmement agréable et douce à son palais.

והיינו לפי שאף גם אם אין טעם ודעת מלובש בהמשכת מצוה זו למטה בהתלבשותה בגשמיות מ"מ יסודתה בהררי קדש הוא

Et cela parce que, même si aucune raison ni connaissance n'est enclotie dans la descente de cette mitsva ici-bas, lorsqu'elle est enclotie dans la matérialité, néanmoins, «sa fondation est dans les montagnes saintes»: elle est

מבחי' רצון העליון ב"ה שלמעלה מעלה מבחי' טעם ודעת הנמשך מבחי' ח"ע [חכמה עילאה] והחכמה מאין תמצא שהיא נמשכת מבחי' אין הוא בחי' רצון העליון ב"ה כי

issue du niveau de la volonté suprême (ratzon), béni soit-Il, qui est infiniment au-dessus du niveau de la raison et de la connaissance, lesquelles découlent du niveau de la 'Hokhma supérieure ('Hokhma Ila'a). Et «la 'Hokhma se trouve à partir du ayin (néant)», car elle découle du niveau du ayin, qui est le niveau de la volonté suprême, béni soit-Il. Car

הנה החכמה נקי עדן שהוא עונג הנשמות בגי'ע [בגן עדן] בשכל הנבראים המשכילים בגדולת איס ב"ה ונהנים בהשגתם תענוג נפלא עד אין קץ ע"ד שאמרו בגמ' [בגמרא] על אלישע אחר מוטב דלידייני כו'.

la 'Hokhma est appelée Eden, qui est le plaisir des âmes dans le Gan Eden, dans l'intellect des êtres créés qui contemplent la grandeur de l'Infini (Ein Sof), béni soit-Il, et trouvent dans leur compréhension un plaisir merveilleux, sans fin — comme le rapporte la Guemara au sujet d'Elisha A'her : « Mieux vaut qu'il soit jugé », etc.

9 והנה אף שבספרים נזכר רק ב' בחי' גי'ע [גן עדן] תחתון ועליון. אבל כאמת יש הרבה מיני גי'ע [גן עדן] זה למעלה מזה עד אין קץ ותכלית גבוה מעל גבוה כו',

Or, bien que les livres ne mentionnent que deux niveaux du Gan Eden, l'inférieur et le supérieur, il existe en vérité de nombreuses sortes de Gan Eden, l'une au-dessus de l'autre, sans fin ni limite, « plus haut que le haut », etc.

ועי' רמזו רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] ת"ח [תלמיד חכם / תלמידי חכמים] אין להם מנוחה לא בעוה"ז ולא בעוה"ב [בעולם הבא] שנאמר ילכו מחיל אל חיל כו' אלא שהספרים לא דברו מהם רק מהב' מיני גי'ע [גן עדן] גי'ע [גן עדן] עליון ותחתון.

À cela nos Sages, de mémoire bénie, faisaient allusion en disant : « Les érudits de la Torah ne connaissent de repos ni dans ce monde ni dans le Monde futur, ainsi qu'il est dit : "Ils vont de force en force" », etc. Seulement, les livres n'ont pas parlé de ces niveaux, mais uniquement des deux sortes de Gan Eden : le Gan Eden supérieur et le Gan Eden inférieur.

אבל בגי'ע [בגן עדן] העליונים עד רום המעלות לא שלחו את ידם וכל עדן שלמעלה מעלה עד רום המעלות הכל נקי בשם חכמה

Mais les Gan Eden supérieurs, jusqu'aux sommets les plus élevés, ils n'ont pas étendu leur main [pour en parler]. Et chaque Eden, toujours plus élevé, jusqu'aux sommets les plus élevés, est appelé du nom de 'Hokhma (sagesse),

כי העונג שבהם הוא לפי ערך ההשכלה וההשגה ויש השגה למעלה מהשגה עד רום המעלות. אך כל בחי' השגה ותענוג מריש כל דרגין כו' אינו אלא בבחי' זיו.

car le plaisir qu'ils procurent est proportionné à la mesure de la compréhension et de la perception, et il existe une compréhension supérieure à une autre, jusqu'aux sommets les plus élevés. Cependant, tout niveau de compréhension et de plaisir, [même] depuis « la tête de tous les degrés », etc., n'est qu'au niveau d'un rayonnement (ziv).

10 וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] ונהנין מזיו כו'. וזהו בורא קדושים ישתבח שמך לעד מלכנו. קדושים אלו הנשמות וקדושים בכל יום יהללך סלה בלי הפסק בהשגה למעלה מהשגה כי ת"ח [תלמיד חכם / תלמידי חכמים] אין להם מנוחה כו'.

Comme l'ont dit nos Sages, de mémoire bénie: «et ils se délectent de la splendeur», etc. Et c'est là [le sens de] «Créateur des saints, que Ton Nom soit loué à jamais, notre Roi». Les «saints» sont les âmes; et les «saints Te louent chaque jour, séla», sans interruption, dans une compréhension qui dépasse la compréhension, car «les érudits de la Torah ne connaissent pas de repos», etc.

וכל ההילול והשבח הזה אין זה אלא ישתבח שמך בחי' שם בלבד בחי' זיו כו'

Et toute cette louange et cette glorification ne sont que «que Ton Nom soit loué»: le niveau d'un nom seulement, le niveau d'une splendeur, etc.

(כמ"ש מזה בד"ה את שבתותי תשמרו) ושמו בגימ' [בגימטריא] רצון שהרצון הוא למעלה מעלה מבחי' חכמה והחכמה היא הנמשכת מבחי' הרצון שכך עלה ברצונו להתלבש בבחי' חכמה.

(Comme il est écrit à ce sujet dans le maamar commençant par «Vous garderez Mes Chabbatot».) Et «Son Nom» (chemo) a la valeur numérique de ratzon (volonté); car la volonté est très supérieure au niveau de 'Hokhma (sagesse), et 'Hokhma est ce qui est attiré du niveau de la volonté, car telle fut la résolution de Sa volonté: qu'elle s'investisse dans le niveau de 'Hokhma.

ולזאת הרי בחי' החכמה בטילה כאין לגבי בחי' רצון העליון ב"ה המתלבש בה ואין ערוך אליו

C'est pourquoi le niveau de 'Hokhma est annulé, comme néant, devant le niveau de la volonté suprême, béni soit-Il, qui s'investit en lui; il ne saurait lui être comparé.

וזהו ענין הזמירות שקרא דוד לד"ת [לדברי תורה] לבחי' החוקים שעם היות שאין בהם טעם היינו לפי שנמשכו ונלקחו מרצון העליון ב"ה שהוא למעלה מההשגה והטעם.

Et c'est là le sens des «chants» par lesquels David désignait les paroles de Torah, [à savoir] le niveau des statuts: s'ils sont dépourvus de raison, c'est parce qu'ils ont été attirés et reçus de la volonté suprême, béni soit-Il, qui dépasse la compréhension et la raison.

11 ומ"ש אורייתא מחכמה נפקת נפקת דייקא. אבל יסודן למעלה מהחכמה תר"ך עמודי אור עד"מ העמוד שמחבר הגג עם הרצפה. כך המצות נשפלו למטה.

Quant à ce qui est dit: «La Torah procède de 'Hokhma» — «procède», précisément. Mais leur fondement est au-dessus de 'Hokhma: les 620 piliers de lumière — selon l'image d'un pilier qui relie le toit au sol. Ainsi, les mitzvos ont été abaissées ici-bas,

אבל שרשן גבוה מאד נעלה ע"כ היה שמח שמחה גדולה בעסק התורה ומצות ע"י התבוננות זו

mais leur racine est très élevée, au-dessus de tout. C'est pourquoi il se réjouissait d'une grande joie dans son étude de la Torah et dans l'accomplissement des mitzvos, grâce à cette contemplation :

שהם רצון העליון וע"כ קראן זמירות שהן היו לו כמין זמר שמנגנן זמר א' בהם כמה פעמים מגודל המתיקות שבו.

elles sont la volonté suprême. C'est pourquoi il les appela des «chants» : elles étaient pour lui comme une sorte de chant, que l'on chante plusieurs fois parce qu'il est d'une grande douceur.

כך עם היות שכל המצות כולן הן רצונו ית' והרי זהו שבח אחד לכל המצות שבכולם מתלבש רצה"ע [רצון העליון] ב"ה מ"מ היה מתענג ושמח בכל א'

De même, bien que toutes les mitzvos, chacune d'entre elles, soient Sa volonté, qu'Il soit béni — ce qui constitue une seule louange pour toutes les mitzvos, puisque la volonté suprême, qu'Il soit béni, est revêtue en chacune d'elles —, néanmoins, il prenait plaisir et se réjouissait en chacune d'elles,

כמו שמתענגים ושמחים בעריכות ומתיקות הניגון והזמר שניגון וזמר א' מנגנן ומזמרים כמה פעמים מאחר שהוא זמר יפה מאד וזו היא שמחה של מצוה.

comme on prend plaisir et se réjouit de l'agrément et de la douceur d'une mélodie et d'un chant, de sorte que l'on joue et chante plusieurs fois une même mélodie et un même chant, parce que ce chant est très beau. Telle est la joie d'une mitzva (sim'ha chel mitzva) :

דהיינו מחמת עוצם גדולת המצוה עצמה כי גבהה מעלתה מאד שהוא הוא רצה"ע [רצון העליון] ב"ה שלמעלה מהחכמה שהוא בחי' עדן ותענוג והשגה נפלאה עד אין קץ מריש כל דרגין כו'.

c'est-à-dire qu'elle vient de l'immense grandeur de la mitzva elle-même, car son rang est très élevé : elle est la volonté suprême elle-même, qu'Il soit béni, laquelle est au-dessus de 'Hokhma, qui est le niveau de l'Éden, du plaisir et d'une compréhension merveilleuse sans fin, depuis «la tête de tous les degrés», etc.

אך מ"מ נענש דוד ע"ז לפי שעדיין לא הגיע לתכלית השבח העיקר שבתורה ומצות ומעלתן העצמי [העצמיות] שהרי לא שבח אותן אלא בבחי' רצה"ע [רצון העליון] ב"ה המלוכש בהן.

Cependant, David fut néanmoins puni pour cela, car il n'était pas encore parvenu à la louange ultime, à la louange essentielle, de la Torah et des mitzvos et à leur vertu intrinsèque ; en effet, il ne les louait qu'en tant que volonté suprême, qu'Il soit béni, revêtue en elles.

12 והנה הרצון הוא עדיין בבחי' מעלת ומדרגת חיצונית שלהם. וכמ"ש וראית את אחורי ופני לא יראו.

Or, la volonté se situe encore au niveau de la qualité et du rang extérieurs des mitzvot, comme il est écrit : « Tu verras Mon dos, mais Ma face ne sera pas vue. »

אבל פנימיותן ועיקרן הוא הוא עונג העליון ב"ה שהוא פנימית הרצון כידוע וע"ז נאמר אחר

Mais leur dimension intérieure (pnimiyout) et leur essence, c'est le plaisir sublime, béni soit-Il, qui est la dimension intérieure de la volonté, comme on le sait. C'est à ce sujet qu'il est dit : « Dos

וקדם צרתני ועד"מ מבשרי אחזה שהתענוג הוא עיקר המכוון והרצון הולך אחר התענוג שמחמת שיש נחת רוח ותענוג לפניו לכך הוא רוצה וחפץ בכך.

et devant, Tu m'as formé. » À titre d'analogie, « de ma chair, je contemple » : le plaisir est le dessein essentiel, et la volonté suit le plaisir ; car c'est parce qu'il y a satisfaction et plaisir devant Lui qu'Il le veut et le désire.

13 ולכן נק' הרצון בחי' אחוריים ובחי' חיצונית לגבי העונג העליון ב"ה המלוכש בו וע"ז נאמר וראית את

אחורי ופני לא יראו שאין פנימית העונג מתגלה כ"א בחי' הרצון בלבד

C'est pourquoi la volonté est appelée le niveau du « dos » (a'horayim) et l'aspect extérieur par rapport au plaisir suprême, béni soit-Il, qui est revêtu en elle. À ce propos, il est dit : « Tu verras Mon dos, mais Ma face ne sera pas vue » : car la dimension intérieure du plaisir ne se révèle pas ; seul le niveau de la volonté se révèle,

כמו שאינו נראה ונגלה באדם לזולתו רק בחי' רצון בלבד כשמגלה לו רצונו להיות כך וכך.

tout comme, chez une personne, rien n'est vu ni révélé à autrui, si ce n'est la volonté seule, lorsqu'elle lui fait connaître sa volonté que telle ou telle chose soit faite.

אבל פנימית העונג המלוכש בו והמכוון מזה איזה עונג ונחת רוח לפניו מזה לא ניתן להתודע ולהגלות ועונג זה הוא המלוכש במצות שהן רצונו ית'.

Mais la dimension intérieure du plaisir qui est revêtue en elle, et ce qu'elle vise — le plaisir et la satisfaction qu'elle en retire — ne peuvent être connus ni révélés. Et c'est ce plaisir qui est revêtu dans les mitsvot, qui sont Sa volonté, béni soit-Il.

14 וזהו אשר קדשנו במצותיו אשר מלשון באשרי כי אשורני שהוא לשון הילול ושבח והוא על עוצם ריבוי התענוג שיש בזה

Et voici [le sens de] «Qui (asher) nous a sanctifiés par Ses commandements»: asher vient de l'expression «Dans ma bonne fortune (be'oshri), car ils me diront fortunée (ishruni)», qui exprime la louange et l'éloge; cela tient à l'immense abondance de plaisir qu'il y a en cela,

כדי להלל ולשבח מאד ובבחי' זו נאמר באשר וטובל בשמן רגלו שבבחי' רגלו בלבד הוא מלוכש בבחי' שמן היא בחי' ח"ע [חכמה עילאה] כו':

de quoi en faire grandement la louange et l'éloge. C'est de ce niveau qu'il est dit au sujet d'Acher: «et il trempe son pied dans l'huile»; car seule la qualité de «son pied» est revêtue du niveau de l'huile, qui est celui de la 'Hokhma supérieure ('Hokhma Ilaa), etc.

15 ג והנה ההפרש שבין בחי' אחוריים לבחי' פנים מבשרי אחזה שבעורף אין בו התחלקות אברים שעור א' מכסה את כולו.

3. Or, la différence entre le niveau du dos et celui du visage, [comme dans] «De ma chair, je contemple»: à la nuque, il n'y a pas de division en organes, car une seule peau la recouvre tout entière.

משא"כ בבחי' פנים נראה ונגלה ציור התחלקות האיברים עינים לראות אזנים לשמוע כו' ותענוג שבבחי' ראייה הוא בחי' אחרת משמיעה כו'.

En revanche, sur le visage, la forme de la division des organes est visible et manifeste: les yeux pour voir, les oreilles pour entendre, etc.; et le plaisir éprouvé par la vue est d'une autre nature que [celui éprouvé par] l'ouïe, etc.

כך הוא למעלה כביכול שבח"י רצון העליון ב"ה נק' בחי' אחוריים ואין בו שום התחלקות ולכך הרצון המלוּבש במצות כולל כל המצות בשוה שכולן הן בחי' רצונו ית'

Il en va ainsi En haut, pour ainsi dire: le niveau de la volonté suprême, béni soit-Il, est appelé le niveau du dos, et il ne comporte aucune division. C'est pourquoi la volonté qui est investie dans les mitsvot les englobe toutes de manière égale, car elles sont toutes Sa volonté, béni soit-Il,

והרי זה שבח א' לכולן אלא שהוא שבח גדול מאד כנ"ל שהרצון עליון הוא למעלה מהחכמה כו' et cela constitue donc un seul éloge pour elles toutes; seulement, c'est un éloge très grand, comme mentionné plus haut, car la volonté suprême est au-dessus de 'Hokhma, etc.

ולכן נק' העונג והשמחה הנמשך מזה בשם זמירות כמו זמר שמנגנים ניגון א' היפה מאד הרבה פעמים כנ"ל.

C'est pourquoi le plaisir et la joie qui en découlent sont appelés «chants», comme lorsqu'on joue maintes fois une même mélodie, très belle, comme mentionné plus haut.

אבל העונג העליון ב"ה המלוּבש במצות יש לכל מצוה תענוג פרטי כי העונג היא פנימי [פנימיות / פנימית] המכוון המלוּבש ברצון ואין פנימית המכוון המלוּבש ברצון מצוה זו מלוּבש ברצון מצוה אחרת כי לכל מצוה יש כוונה אחרת כנודע.

Mais le plaisir suprême, béni soit-Il, qui est investi dans les mitsvot, est particulier à chaque mitsva. Car le plaisir est la dimension intérieure de l'intention investie dans la volonté, et la dimension intérieure de l'intention investie dans la volonté de cette mitsva n'est pas investie dans la volonté d'une autre mitsva, car chaque mitsva a une intention différente, comme on le sait.

16 וכמו עד"מ בפנים הרי התענוג שבראי [שבראיה] המלוּבש בעינים אינו דומה כלל להתענוג שבשמיעה שבאזנים וכן תענוג שבטעמים חיך אוכל יטעם כו' כל מין תענוג הוא מהות אחר.

Ainsi, à titre d'analogie, dans le visage, le plaisir de la vue, qui réside dans les yeux, ne ressemble nullement au plaisir de l'ouïe, qui réside dans les oreilles; de même, le plaisir des saveurs — «le palais goûte les aliments», etc. — : chaque sorte de plaisir est d'une essence différente.

כך בחינת עונג העליון הנמשך ומתגלה ע"י המצות בציצית תענוג מיוחד ומשונה מהתענוג שבמצוה אחרת וכן בתפילין כו' ובכל המצות.

Il en va ainsi du plaisir supérieur, attiré et révélé par les mitzvot : dans les tsitsit se trouve un plaisir particulier, différent de celui que renferme une autre mitzva ; il en va de même des tefillin, etc., et de toutes les mitzvot.

ולא כמו מעלת הרצון שהוא מדרגה אחת לכולן (ועמ"ש בד"ה ראו כי ה' נתן לכם השבת בפי' דרכיה דרכי נועם),

Cela ne ressemble pas à la volonté, qui se situe à un seul et même niveau pour toutes ces mitzvot (voir aussi le discours intitulé « Voyez que Havaya vous a donné le Chabbat », au sujet du sens de « Ses voies sont des voies de douceur »).

ולכן במ"ת [במתן תורה] דכתיב פנים בפנים דבר ה' שה"י [שהיה] גילוי בחי' פנים עליונים שהוא עונג העליון ב"ה המלוכלש בתורה ומצות.

C'est pourquoi, lors du Don de la Torah, dont il est écrit : « Havaya parla face à face », il y eut une révélation du visage supérieur, c'est-à-dire du plaisir supérieur, béni soit-Il, qui est investi dans la Torah et les mitzvot.

הנה אמרז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] על כל דבור פרח נשמתן לפי שבכל דבור מעשרת הדברות הי' גילוי עונג פרטי המלוכלש בדיבור זה בלבד שאינו דומה לגילוי העונג שבדיבור השני והגורם לזה שזכו ישראל לכך במ"ת [במתן תורה]

Or, nos Sages, de mémoire bénie, disent : « À chaque parole, leurs âmes s'envolaient », car chacune des paroles des Dix Commandements révéla un plaisir particulier, investi dans cette seule parole, qui ne ressemblait pas au plaisir révélé dans la deuxième parole. Et qu'est-ce qui permit à Israël de mériter cela lors du Don de la Torah

היינו משום דכתיב פנים בפנים, שגם מלמטה למעלה היה בבחי' גילוי הפנימיות ולא בבחי' אחוריים כי גם בתשוקה וכלות הנפש שממטה למעלה יש ב' בחי' הא' כמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ.

c'est que l'Écriture dit : « Face à face » ; car, d'en bas vers le haut également, il y eut une révélation de la dimension intérieure, et non du niveau du dos. En effet, dans le désir ardent et l'extinction de l'âme (kelot hanefech) qui s'élèvent d'en bas vers le haut, il existe également deux niveaux. Le premier est celui qu'exprime le verset : « Qui ai-je au ciel ? Et avec Toi, je ne désire rien sur la terre. »

דהיינו שמבטל רצונו וחפצו המלוכש בגוף ונפש הבהמית ורוצה לדבקה בו ית' בתשוקה וצמאון כו'.

C'est-à-dire qu'il met de côté sa volonté et son désir, investis dans le corps et l'âme animale, et veut s'attacher à Lui, béni soit-Il, avec ardeur et soif, etc.

אך מ"מ רצון זה ותשוקה זו היא בחי' אחוריים שהרי עדיין נפשו האלקית מלוכשת בגוף ונה"ב [ונפש הבהמית] בתענוגות בני אדם אלא שרוצה לצאת מהם ומסכים בהסכמה אמיתית שתתפשט האהבה מלוכשיה שבנוגה לדבקה באלקים חיים.

Cependant, cette volonté et ce désir ardent relèvent encore du niveau du dos, car son âme divine demeure investie dans le corps et dans l'âme animale, au milieu des plaisirs des hommes. Il veut seulement s'en détacher et consent sincèrement à ce que son amour se dépouille de ses vêtements, ceux qui se trouvent dans [la kelipa de] noga, afin de s'attacher au D.ieu vivant.

אך עדיין לא נתפשטה האהבה עד שתחפץ בקרבת אלקים בשמחה וטוב לבב מרוב כל ולהתענג על ה' אהבה בתענוגים ממש שזהו בחי' ה' וכמ"ש כלה שארי ולבבי כו'

Mais l'amour ne s'est pas encore étendu au point de désirer la proximité de D.ieu « dans la joie et la bonne humeur, dans l'abondance de tout », et de prendre plaisir en D.ieu, dans un véritable « amour de délices ». C'est le deuxième niveau, comme il est écrit : « Ma chair et mon cœur languissent », etc.

והיא בחי' ומעלה יתירה שמחה ותענוג בה' ממש והיא שמחה של מצוה ונשמח בדברי תורתך וב מצותיך לעולם ועד

Et c'est un niveau et une vertu supérieure : la joie et le plaisir en D.ieu Lui-même. C'est la joie d'une mitsva : « et nous nous réjouirons des paroles de Ta Torah et de Tes mitsvot à jamais,

כי הם חיינו כו' ובחי' זו ה' היא בחי' גילוי פנימית וז"ש [וזהו שכתוב] פנים בפנים דבר ה'.

car elles sont notre vie », etc. Et ce deuxième niveau est celui de la révélation de la dimension intérieure. C'est le sens des mots : « Face à face, Havaya parla » :

כלומר שהיו חיבור והתקשרות בחי' פנים עליונים בבחי' פנים התחתונים שהי' [שהיה] התלבשות עונג העליון ב"ה שהוא הוא פנימי' [פנימיות / פנימית] הרצון בבחי' עונג התחתון שממטה למעלה כלה שארי ולבבי כו'

c'est-à-dire qu'il y eut union et attachement entre le visage supérieur et le visage inférieur : le plaisir suprême, béni soit-Il, qui est précisément la dimension intérieure de la volonté, s'est revêtu dans le plaisir inférieur qui s'élève d'en bas vers le haut, « Ma chair et mon cœur languissent », etc.,

בבחי' פנימי' [פנימיות / פנימית] האהבה בתענוגים להתענג על ה' ממש שעיי"כ [שעל ידי כך] זכו והשיגו העונג העליון ב"ה המלוכש בכל מצוה עונג פרטי.

au niveau de la dimension intérieure de l'« amour de délices », qui consiste à prendre plaisir en D.ieu Lui-même. Par là, ils méritèrent et atteignirent le plaisir suprême, béni soit-Il, qui est revêtu dans chaque mitsva comme un plaisir particulier.

17 ולכן על כל דבור ודבור פרחת נשמתו. וזהו שנענש דוד המלך ע"ה [עליו השלום] על שלא שיבח את התורה רק בבחי' זמירות שהוא מצד בחי' אחוריים של המצות

Et c'est pourquoi, à chaque parole, leurs âmes s'envolaient. C'est [pourquoi] le roi David, que la paix soit sur lui, fut puni : il n'avait loué la Torah que comme des « chants », ce qui relève de l'aspect du revers des mitsvot,

ולא שיבח את התורה בבחי' זו הפנימי' [הפנימיות / הפנימית] שהיא מעלתן העקרית העצמית, ולכן העונש היה ג"כ מדה כנגד מדה ששכח מעלת התורה שהיא בבחי' פנים כי

et n'avait pas loué la Torah dans cet aspect intérieur, qui constitue leur qualité essentielle et fondamentale. Aussi la punition fut-elle, elle aussi, mesure pour mesure : il oublia la qualité de la Torah, qui relève de l'aspect de la face. Car

הנה לכך נאמר בכתף ישאו שהלויים היו נושאי הארון והיו כתפיהם לחוץ ופניהם כנגד הארון זה כנגד זה

c'est pourquoi il est dit : « Ils porteront sur l'épaule » : les Lévites portaient l'Arche, leurs épaules étant tournées vers l'extérieur et leurs visages vers l'Arche, se faisant face.

והיינו לפי שצ"ל בחי' פנים בפנים כנ"ל וגם הלוחות שבארון הי' [היה] בבחי' פנים לכל צד שהלוחות היו כתובים משני עבריהם שלכל עבר לא נראה

Car il faut qu'il y ait l'aspect du face-à-face, comme indiqué plus haut. Les Tables qui se trouvaient dans l'Arche relevaient, elles aussi, de l'aspect de la face de tous côtés : elles étaient écrites sur leurs deux faces, de sorte que, de chaque côté, on ne voyait

רק בחי' הפנים והוא נענש ששכח זה ונשאו בפרות על העגלה ומה שנענש שנפל בבחי' שכחה היא בחי' אחריים [עמ"ש פ' תצוה סדי"ה זכור כו']

que la face. Et il fut puni en ce qu'il l'oublia, et qu'on la porta avec des vaches sur un chariot. Quant au fait qu'il fut puni en tombant dans l'oubli, lequel relève de l'aspect du revers [voir ce qui est écrit dans la paracha de Tetsavé, à la fin du discours qui commence par « Souviens-toi », etc.,

לא תשכח] היינו מדה כנגד מדה שלפי שלא שיכח את התורה בבחי' פנים אלא בבחי' אחריים שכח מעלת הלוחות שהיו בבחי' פנים ונפל לבחי' שכחה היא בחי' אחריים.

« n'oublie pas »], cela constituait une mesure pour mesure : puisqu'il n'avait loué la Torah que sous l'aspect du revers, et non sous celui de la face, il oublia la qualité des Tables, qui relevaient de l'aspect de la face, et tomba dans l'oubli, lequel relève de l'aspect du revers.

18 ובזה יובן מ"ש ואהיה שעשועים כי בחי' שעשועים הן הן בחי' גילוי בחי' פנימי [פנימיות / פנימית] דהיינו בחי' עונג העליון המלוכש במצות

On comprendra ainsi ce qui est écrit : « et j'étais délices » : car les délices (chaachouïm) sont précisément la révélation de la dimension intérieure (pnimiyout), c'est-à-dire le plaisir suprême qui est revêtu dans les mitsvot,

שהיא פנימית הרצון משא"כ בחי' זמירות הן בחי' אחריים שהוא הרצון כנ"ל [ועמ"ש עוד מענין זה ע"פ ויהי מקץ שנתים ימים ובאגה"ק [ובאגרת הקודש] קרוב לסופו ד"ה דוד זמירות קרית להו].

qui est la dimension intérieure de la volonté ; tandis que les « chants » sont le niveau du revers, c'est-à-dire la volonté, comme indiqué plus haut [et voir aussi ce qui est écrit sur ce sujet à propos du verset « Et il arriva au bout de deux ans », ainsi que dans Igueret HaKodech, vers la fin, le passage commençant par « David, tu les as appelés des chants »].

אך הנה ואהיה כתיב לשון הוה והיינו שצריך להמשיך גילוי והתהוות בחי' השעשועים. דבאתאדל"ת תליא מילתא.

Mais il faut remarquer que le verset emploie le terme ve'ehyeh, au présent. Cela signifie qu'il faut faire descendre la révélation et faire advenir les délices ; car la chose dépend d'un éveil d'en bas.

19 וזהו יום יום דהיינו בחי' ק"ש [קריאת שמע] שאומרים דבר יום ביומו כי בכל יום נעשה בריה חדשה.

Et voici [le sens de] «jour après jour»: c'est-à-dire le Chema, qui est récité «chaque jour, la chose de ce jour», car chaque jour une création nouvelle advient.

וע"כ בכל יום צריך לקרות ק"ש [קריאת שמע] ולמסור נפשו באחד בכל יום ואהבת בחי' תענוג כו' ועי"ז גורם ירידת התענוג עליון שעשוע שבצמותו שיתלבש בתורה וזהו אני תורתך שעשעתי.

C'est pourquoi, chaque jour, il faut réciter le Chema et livrer son âme à [la parole] «Un» chaque jour, [puis] «Et tu aimeras», le niveau du plaisir, etc. Par cela, on provoque la descente du plaisir suprême, le délice (chaachoua) qui est dans Son essence, afin qu'il s'enveloppe dans la Torah. Et voici [le sens de] «Je (ani) me suis délecté (chaachati) de Ta Torah».

שעשעתי הוא פועל יוצא שממשיך השעשועים בהתורה והיינו ע"י אני אותיות אין פ"י בחינת ביטול היש שעושה מאני אין

Chaachati est un verbe transitif: il attire les délices dans la Torah. Cela se fait par ani («je»), dont les lettres forment ayin («néant»); c'est-à-dire le niveau de l'annulation de soi (bitoul hayech), lorsqu'on transforme ani en ayin.

והיינו שגם בלימוד התורה לא יהי' [יהיה] בבחי' יש אלא בביטול היש כמ"ש בכל נפשך סמוך לודברת בם כו' ועי"ז גורם למעלה להמשיך מהיש לאין

Autrement dit, même dans l'étude de la Torah, il ne doit pas être dans un état de yech (soi), mais dans l'annulation du soi, comme il est écrit: «de toute ton âme», juste avant «et tu en parleras», etc. Par cela, il provoque en haut une attraction de yech vers ayin :

דהיינו מיש האמיתי שעשועים העצמיים יומשך הארה בחכמה שהיא בחי' אין ממש [והוא ג"כ ההמשכה מבחי' אני בבחי' אין עי' [עיין] בע"ח [בעץ חיים] שער השתלשלות הי"ס [הי' ספירות] דרך העגולים במה"ב [במהדורא בתרא] פ"ב [פרק ב'] בענין אני ואין.

c'est-à-dire que, depuis le Yech véritable — les délices essentiels —, un rayonnement est attiré dans 'Hokhma, qui est le niveau du ayin véritable [et c'est aussi l'attraction du niveau de ani vers le niveau de ayin ; voir dans Etz Chaim, Sha'ar Hichtalchelout HaYud Séfirot, Derech HaIgulum, dans la Mahadura Basra, chapitre 2, au sujet de ani et ayin.

20 ובמא"א [ובמאורי אור] אות א' ססעי' [סוף סעיף] ס"ד מל' דא"ק [דאדם קדמון] נקי אני מתלבשת כרדלי"א [ברישא

דלא אתיידע] נקרא אין עכ"ל [עד כאן לשוננו] ועי' מענין ואהי' [ואהיה] בזהר ויקהל דרי"ז ע"א והייתי לא כתיב

Et dans Meorei Or, lettre alef, à la fin de la section 64 : « Mal'hout d'Adam Kadmon est appelée ani ; [lorsqu']elle est revêtue dans Radla (la Tête inconnaissable), elle est appelée ayin. » Fin de citation. Et au sujet de ve'ehyeh, voir le Zohar, Vayakhel, folio 217a : « Il n'est pas écrit vehayisi ("et j'étais"),

אלא ואהיה כו' ור"פ שמיני דל"ה ע"ב ובהרמ"ז [ובהרב משה זכות] שם ובפ' אחרי דס"ה ע"ב וסימן ואהיה כו' ודס"ז ע"ב]:

mais ve'ehyeh », etc. ; et au début de la paracha Chemini, folio 35b, ainsi que dans le Ramaz à cet endroit ; et dans la paracha A'harei, folio 65b : « et un signe : ve'ehyeh », etc. ; et folio 67b].

21 ד משחקת לפניו בכל עת. הנה יש כ"ח עתים י"ד לטובה כו' וא' מהם עת לחבק ועת לרחוק מחבק פי'

שיש לפעמים עת רצון למעלה שנעשה בחי' חיבוק

4. «Jouant devant Lui en tout temps.» Il y a vingt-huit temps, quatorze favorables, etc., et l'un d'eux est «un temps pour embrasser et un temps pour s'abstenir d'embrasser». Cela signifie qu'il y a parfois un temps de faveur (eis ratzon) En haut, où se produit une étreinte

כנ"י [כנסת ישראל] מקור הנשמות עם הקב"ה כאדם החובק את חבירו מאחוריו שלא ילך מפניו כך כביכול הקב"ה מחבק כנ"י [כנסת ישראל] כמ"ש אהבתי אתכם אמר ה' ואהבתו לא תסור ממנו לעולמים שלא להיות האדם בבחי' נפרד ממנו ח"ו [חס ושלום].

de la Communauté d'Israël (Knesset Israël), source des âmes, avec le Saint béni soit-Il. Comme une personne qui enlace son prochain par-derrière afin qu'il ne s'éloigne pas d'elle, ainsi, pour ainsi dire, le Saint béni soit-Il enlace la Communauté d'Israël, comme il est écrit : «Je vous ai aimés, dit Havaya», et Son amour ne nous quittera jamais, afin qu'une personne ne soit pas, à D.ieu ne plaise, dans un état de séparation d'avec Lui.

22 וכמו שהיה במ"ת [במתן תורה] פנים בפנים דבר ה' עמכם שגם ממטה למעלה היה הכל בבחי' פנים שאפילו האחוריים נכללו בבחי' פנים ונעשה הכל בבחי' פנים

Comme ce fut le cas lors du Don de la Torah : «Face à face, Havaya vous parla» ; car, de bas en haut également, tout était au niveau du face-à-face : même le dos était inclus dans le niveau du face-à-face, et tout devint face-à-face,

דהיינו שגם נפש הבהמית אתהפכא כו' וכמ"ש בכל לבבך בשני יצריך כו' וזהו ימין ה' עושה חיל [ועי' בע"ח [בעץ חיים] שער עשרים פ"ב [פרק ב'] דב' פעמים כ"ד

c'est-à-dire que même l'âme animale fut transformée (it'hap'ha), etc., comme il est écrit : «de tout ton cœur», avec tes deux penchants, etc. Et c'est là [le sens de] «La droite de Havaya agit vaillamment (ossé 'hayil)» [et voir dans Etz Chaim, Sha'ar 20, chapitre 2 : que deux fois les vingt-quatre

אותיות שיש בפסוק בשכמל"ו [ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד] דק"ש [דקריאת שמע] שחרית וערבית זהו ענין חיל ולכן נקרא כנס"י [כנסת ישראל] אשת חיל ועמ"ש ע"פ ושמתי כדכד וענין בשכמל"ו [ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד] היינו קבלת עול מלכות שמים וביטול היש וזהו ימין ה' עושה חיל].

lettres du verset «Béni soit le Nom de la gloire de Son royaume à jamais», récité dans le Chema du matin et du soir, constituent le sens de 'hayil ; c'est pourquoi Knesset Israël est appelée «une femme vaillante (echet 'hayil)». Voir aussi ce qui est écrit sur [le verset] «Je ferai tes fenêtres de kadkod». Le sens de «Béni soit le Nom de la gloire de Son royaume à jamais» est l'acceptation du joug (kabbalat ol) du royaume des Cieux et l'annulation de l'existence propre (bitoul hayech) ; c'est là [le sens de] «La droite de Havaya agit vaillamment»].

אמנם בגלות הוא בחי' עת לרחוק מחבק כשאין עת רצון אזי רחוק מלחבק ואזי אין עומדים כנס"י [כנסת ישראל] עם הקב"ה פנים בפנים דהיינו שאין דביקות הנפש באלקים חיים בבחי' פנים ממש ע"ד כלה שארי ולבבי כו'

En exil, cependant, c'est le niveau de «un temps pour s'abstenir d'embrasser» : lorsqu'il n'y a pas de temps de faveurs, [II] s'abstient alors d'embrasser, et Knesset Israël ne se tient pas face à face avec le Saint béni soit-Il ; c'est-à-dire que l'attachement de l'âme au Dieu vivant n'est pas au niveau du face-à-face véritable, à la manière de «Ma chair et mon cœur défontent», etc.,

ויש לו תענוג במילי דעלמא הגם שיש לו רצון לה' הוא רק בחי' אחוריי' [אחוריים] כנ"ל שהרצון נקי אחוריים והתענוג הוא בחינת פנים כו'

et il éprouve du plaisir pour les choses de ce monde. Bien qu'il ait une volonté tournée vers D.ieu, celle-ci n'est qu'au niveau du dos, comme indiqué plus haut, car la volonté est appelée le dos, tandis que le plaisir est le niveau du face-à-face, etc.

וז"ש [וזהו שכתוב] למה תשיב ירך וימינך מקרב חיקך כלה חיקך קרי וחוקך כתיב וחוקך היינו התורה

Et c'est là [le sens de] ce qui est écrit: «Pourquoi retires-Tu Ta main, même Ta droite? Depuis Ton sein, mets-y fin!» Cheikha («Ton sein») est la lecture, tandis que 'houkha («Ta loi») est l'écriture; et «Ta loi» désigne la Torah,

שהיא חוקת ה' והוא בקשת כנס"י [כנסת ישראל] שיתגלה ימינו ית' ולא יהי' [יהיה] גנוז ונעלם בחוקו ומכלל זה אתה שומע שיש עתים שהימין גנוז ונעלם בחוקו

qui est la loi de D.ieu. Telle est la demande de Knesset Israël: que Sa droite, béni soit-Il, se révèle et ne demeure pas cachée et dissimulée dans Sa loi. De là, on peut déduire qu'il est des moments où la droite est cachée et dissimulée dans Sa loi.

והיינו ע"ד מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] אור שנברא ביום ראשון היה אדם צופה בו מסוף העולם ועד סופו.

Et cela s'apparente à l'enseignement de nos Sages, de mémoire bénie: «La lumière qui fut créée le premier jour: grâce à elle, l'homme pouvait voir d'une extrémité du monde à l'autre.»

ראה שאין העולם כדאי לו גנוז לצדיקים. והיכן גנוז היינו בתורה ועי' [ועיין] בזהר פ' תרומה (דקמ"ט א')

Il vit que le monde n'en était pas digne, [et] Il le mit en réserve pour les justes.» Et où le mit-Il en réserve? Dans la Torah. Voir aussi le Zohar, Parshas Terumah (folio 149a).

וזהו ענין שהימין שהוא חסד עליון שהוא בחי' נהורא קדמאה הוא גנוז בקרב חוקו הוא התורה

Et tel est le sens de ceci: la droite, qui est le 'Hessed supérieur, le niveau de la lumière primordiale (nehora kadma'ah), est cachée dans le décret divin, c'est-à-dire la Torah.

(ומזה מובן המעשה דאיתא בזהר סוף ח"ג [חלק ג'] דף ש"ה [שיר המעלות] ע"א שאמר ר' [רבי] אלעזר ואנא חמינא כו' כי הוא היה יכול שיתגלה לו ע"י התורה בחי' אור ההוא הגנוז בו שאדם צופה בו מסוף העולם ועד סופו וע"כ אמר אנא חמינא ממש)

(On comprend ainsi le récit rapporté dans le Zohar, à la fin de la partie III, folio 305a: Rabbi Elazar dit: «Et moi, j'ai vu», etc. Il pouvait en effet recevoir, par l'intermédiaire de la Torah, la révélation de cette lumière qui y est cachée, celle grâce à laquelle l'homme peut voir d'un bout du monde à l'autre; c'est pourquoi il dit: «Moi, j'ai vu», au sens propre.)

וז"ש [וזהו שכתוב] ימין ה' רוממה ימין ה' עושה חיל כי תמיד יצוה ה' עלינו חסדו וימין ה' נטויה [נטויה] עלינו

Et tel est [le sens de] ce qui est écrit: «La droite de Havaya est exaltée; la droite de Havaya agit avec vaillance»: car D.ieu nous commande constamment Sa bonté, et la droite de D.ieu est tendue au-dessus de nous;

רק לפעמים היא רוממה מפני האדם רק היא גנוזה בתורה ולפעמים יורדת ונמשכת למטה בנפש האדם ואז היא עושה חיל

seulement, parfois elle est «exaltée» au-dessus de l'âme de l'homme: elle demeure alors cachée dans la Torah; et parfois elle descend et est attirée vers le bas, dans l'âme de l'homme, et alors elle «agit avec vaillance».

ולכן אמר הכתוב וימינך מקרב חיקך כלה כלומר שלא תהא מלובשת ומתעלמת בתורה להיות גנוזה שם רק תוציאנה מקרב חיקך מההעלם אל הגילוי להיות גילוי ימין וחסד ה' היא האהבה תקועה בנפש האדם

C'est pourquoi le verset dit: «De l'intérieur de Ton sein, fais cesser Ta droite»; autrement dit, qu'elle ne soit pas revêtue et dissimulée dans la Torah, où elle reste cachée, mais que Tu la fasses sortir de l'intérieur de Ton sein, de la dissimulation vers la révélation, afin que se révèle la droite et la bonté de D.ieu, c'est-à-dire l'amour implanté dans l'âme de l'homme.

והנה בכל עת ועת בין בבחי' עת לחבק בין בבחי' עת לרחוק מחבק נאמר על התורה משחקת,

Or, en tout temps, qu'il s'agisse du niveau de «un temps pour embrasser» ou de celui de «un temps pour s'abstenir d'embrasser», il est dit de la Torah qu'elle «joue».

והענין כי הנה בחי' שחוק היא בחי' ביטול היש לאין וכמ"ש צחוק עשה לי אלהים פי'

L'explication est que le rire (se'hok) correspond à l'annulation du yesh (« quelque chose ») dans le ayin (« néant »), comme il est écrit : « Elokim a fait de moi un sujet de rire. » Cela signifie :

כי שם אלקים המעלים ומסתיר אור א"ס ב"ה להיות נראה העולם ליש ודבר נפרד כו' ושלא יבטל במציאות כו' כמו זיו השמש בשמש כו'

le Nom Elokim, qui cache et dissimule la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, afin que le monde apparaisse comme un yesh, une chose distincte, etc., et qu'il ne soit pas annulé dans l'existence, etc., comme le rayonnement du soleil à l'intérieur du soleil, etc.,

הוא בשביל הצחוק שלבסוף הכל שישוב ויתהפך שיהי' [שיהיה] היש בטל לאין ונגלה כבוד ה' לעין כל כי שם אלקים המסתיר ומעלים שיהא נראה ליש כו'

est en vue du rire qui surviendra à la fin de tout, lorsque tout reviendra et se transformera, de sorte que le yesh soit annulé en ayin et que « la gloire de Havaya se révélera » aux yeux de tous. Car le Nom Elokim, qui cache et dissimule afin que [le monde] apparaisse comme un yesh, etc.,

הוא רק כמו צחוק שעושין לפני שרים שעושים שינויים דברים זרים לשחוק בהם ונעשה בחי' יש ושיהי' [ושיהיה] היש בטל לאין ועשיית גילוי היש יהי' [יהיה]

n'est que comme les plaisanteries faites devant des princes, lorsqu'on opère des changements, des choses étranges, pour les faire rire. [Ainsi] est apparu le niveau de yesh, et [cela] afin que le yesh soit annulé en ayin ; et la création de la révélation du yesh sera

כמו זר נחשב ואין זה רק בחי' שחוק ועד"ז הוא ענין השחוק לע"ל [לעתיד לבוא] שעתיד הקב"ה לעשות קניגי לצדיקים שור הבר עם ליתן כו' וכמ"ש במ"א.

« considéré comme une chose étrange » ; et cela n'est que le niveau du rire. Dans le même ordre d'idées, le rire du Temps à venir : le Saint béni soit-Il fera une chasse (kenigi) pour les justes, le bœuf sauvage avec le Léviathan, etc., comme il est expliqué ailleurs.

23 והנה גילוי בחי' ביטול היש לאין שיהיה לעתיד הוא ע"י התורה שהיא המשכת אור א"ס ב"ה בדברים גשמיים שתחת ממשלת קליפת נוגה להעלותם ולקשרם באור ה' וקדושתו והוא בחי' ביטול היש לאין

Or, le dévoilement de l'annulation du yesh en ayin qui aura lieu dans le monde futur se réalise par la Torah, qui attire la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, dans les choses matérielles soumises à la domination de la kelipat nogah, afin de les élever et de les relier à la lumière de D.ieu et à Sa sainteté ; c'est là l'annulation du yesh en ayin.

ולכן נקרא משחקת בכל עת היינו גם ע"י אתכפ"י כו' נמשך התענוג עליון בהתורה וזהו בחי' בינונים זה

C'est pourquoi il est dit qu'elle « joue en tout temps » : autrement dit, même par la soumission (it-kafya), etc., le plaisir suprême est attiré dans la Torah. Et c'est là le niveau des beinonim (personnes intermédiaires), [dont il est dit :] « celui-ci et

וזה שופטן ויש בהם משני העתים הנ"ל שבשעת התפלה הוא דבוק באלקות ואח"כ פונה לעסקיו כו' : celui-là les jugent » ; et ils connaissent les deux moments mentionnés plus haut : pendant la prière, il est attaché à la divinité, puis il se tourne vers ses affaires, etc.

24 משחקת בתבל ארצו. תבל ב"פ [ב' פעמים] אריה כי יש אריה בחיות הקודש ויש אריה באופנים חיות בחי'

יצירה שית ספירן מקננין ביצירה והן הם בחי' שיתא סדרי משנה

« Jouant dans le monde habité (tevel) de Sa terre. » Tevel vaut deux fois aryeh (« lion ») : car il y a un lion parmi les 'hayot saintes et un lion parmi les ofanim. Les 'hayot relèvent du niveau de Yetsira (Formation) : « six Séfirot nichent dans Yetsira » ; elles correspondent aux six ordres de la Michna,

שהם בבחי' טעם ודעת וכך החיות הקודש אהבתם היא בבחי' טעם ודעת ארי' [אריה] שואג כו' מחמת השגתם כי קדוש קדוש קדוש הוי' צבאות כו'

qui relèvent du niveau de la raison et de la connaissance. De même, chez les 'hayot saintes, l'amour relève du niveau de la raison et de la connaissance : un lion rugissant, etc., en raison de leur compréhension que « Saint, saint, saint est Havaya des armées », etc. :

איך שהוא קדוש ומובדל כו' ומבחי' זו שהיא בבחי' קדוש ומובדל שאינו בגדר עלמין נמשך לריבוי צבאות והיכלות עד שגם למטה מכה"כ [מלא כל הארץ כבודו]

combien Il est saint et séparé, etc. ; et de ce niveau, qui est saint et séparé, et ne relève pas des limites des mondes, découle une effusion vers une multitude d'armées et de palais, au point que, même en bas, « toute la terre est remplie de Sa gloire ».

ולכך הם מרעישים בקול רעש גדול על עוצם קדושה זו ממקום קדוש כזה שיהי' [שיהיה] נמשך ממקום כבודו מאור א"ס ב"ה שלמעלה מגדר עלמין להחיות העולמות

C'est pourquoi elles font retentir un tumulte « d'un grand bruit », devant l'immensité de cette sainteté : qu'un tel lieu saint fasse découler, « du lieu de Sa gloire », de la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, qui est au-delà des limites des mondes, [la lumière] qui donne vie aux mondes.

אך עכ"ז [עם כל זה] הוא קדוש ומובדל ולא כדמיון הנפש שמתלבשת בגוף כו' אבל האופנים הם בבחי' עשי' [עשיה] שאין להם בחי' טעם ודעת והשגה גדולה באור אי"ס ב"ה כחיות הקדש ואעפ"כ [ואף על פי כן] הם מרעישים מחמת אהבה טבעית שלהם

Cependant, Il reste saint et séparé, et non semblable à l'âme qui est revêtue dans le corps, etc. Mais les ofanim relèvent du niveau d'Assiya (Action) : ils n'ont ni raison et connaissance ni grande compréhension de la Lumière infinie, béni soit-Il, comme les 'hayot saintes ; néanmoins, ils font retentir un tumulte, sous l'effet de leur amour naturel.

וזהו משחקת בתבל ב"פ [ב' פעמים] אריה שבב' בחי' ארי' [אריה] הוא בבחי' משחקת בין בבחי' אריה שבחיות הקדש בין בבחי' אריה שבאופנים.

Et c'est là le sens de « jouant dans tevel », deux fois aryeh : dans les deux niveaux du lion, il est question de « jouer », aussi bien du lion parmi les 'hayot saintes que du lion parmi les ofanim.

25 והנה כמו שיש ב' בחי' במלאכים חיות ואופנים כך יש ב' בחי' בבני אדם שוכני מטה יש שמתבונן בגדולת הוי' בקי"ש [בקריאת שמע] שמע ישראל שמע לשון הבנה באחד ובשכמל"ו [וברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד]

Or, de même qu'il existe deux niveaux parmi les anges, les 'Hayot et les ofanim, il existe aussi deux niveaux parmi les êtres humains qui résident ici-bas. L'un contemple la grandeur de Havaya dans le Chema : « Écoute, Israël » — « écoute » étant une expression qui désigne la compréhension —, [en contemplant] « Un » et « Béni soit le Nom de la gloire de Son royaume à jamais » ;

ועי"ז יבא לקיום ואהבת בכל נפשך ממש ודברת בם בם בדברי תורה בבחי' ביטול היש לאין אני המשנה המדברת בפ"ך ודברי אשר שמת' בפ"ך והם הם הת"ח [התלמיד חכם / התלמידי חכמים] העוסקים בד"ת [בדברי תורה] שיתא סדרי משנה שהם ביצירה.

et par là, il en vient à accomplir « Tu aimeras... de toute ton âme », littéralement, [et] « et tu parleras d'eux » — d'eux, c'est-à-dire des paroles de Torah —, au niveau de l'annulation du yesh dans le ayin : « Je suis la Michna qui parle dans ta bouche », et « Mes paroles que J'ai mises dans ta bouche ». Ce sont les érudits en Torah qui s'adonnent aux paroles de Torah, aux six ordres de la Michna, lesquels se situent dans Yetsira.

26 ויש מי שאינו יכול ללמוד ודעתו קצרה וגם עוסק במו"מ [במשא ומתן] והוא מבחי' עשיי' [עשייה] ואעפ"כ

[ואף על פי כן] גם הוא יכול לשאוג

Il est aussi quelqu'un qui ne peut pas étudier, dont l'esprit est limité et qui est également occupé par les affaires ; il relève du niveau d'Assiya. Pourtant, lui aussi peut rugir

כאריה שבאופנים עיי' פי' הפשוט שבאחד שהוא ית' לבדו הוא ועיי' נמשך בו גי' ואהבת בכל לבבך
בשני יצריך

comme le lion parmi les ofanim, par le sens simple du mot « Un » : Lui seul, béni soit-Il, est [Dieu]. Par là, « Tu aimeras [...] de tout ton cœur », avec tes deux penchants, se suscite également en lui,

כי בכל איש אהבה הטבעית עיי' בסש"ב [בספר של בינונים] פיי"ח וזוכים לגילוי זה עיי' הצדקה שנק' מעשה
כמ"ש והי' [והיה] מעשה הצדקה שלום כו',

car chacun possède un amour naturel (voir Sefer Shel Beinonim, chapitre 18). On mérite cette révélation par la charité (tsédaka), qui est appelée « acte » (maassé), comme il est écrit : « L'acte de charité sera la paix », etc.

ועיי' גורמים וממשיכים בחי' משחקת בתכל' ארצו הוא ענין המשכת עונג ושעשועים העליונים כנ"ל
וכמ"ש כמים הפנים לפנים כן לב האדם פי'

Par là, ils provoquent et font descendre le niveau de « jouant dans le monde habité de Sa terre », c'est-à-dire la descente du plaisir et des délices supérieurs, comme mentionné plus haut ; et comme il est écrit : « Comme l'eau reflète le visage, ainsi le cœur de l'homme... » Voici le sens :

כי יש ב' בחי' אדם היינו כי במלאכים פני אריה כו' כתיב ודמות פניהם פני אדם ויש בחי' אדם למעלה
ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם

il existe deux niveaux d'« homme » (adam). Car, au sujet des anges, [qui ont] une face de lion, etc., il est écrit : « La ressemblance de leurs visages était celle d'un homme » ; et il existe un niveau d'« homme » en haut : « Et sur la ressemblance du trône, une ressemblance ayant l'apparence d'un homme »,

דהיינו רמ"ח מצות עשה ושס"ה ל"ת [לא תעשה] וע"י כמים הפנים לפנים להיות בחי' פנימית / פנימית] מלמטה למעלה להמשכת בחי' פנימית עליון כן נמשך לב האדם העליון שעל הכסא הוא בחי' התורה רמ"ח מצות עשה כו'

à savoir les 248 commandements positifs et les 365 interdits. Et, par « comme l'eau reflète le visage », lorsque la dimension intérieure s'élève d'en bas vers le haut afin de faire descendre la dimension intérieure supérieure, ainsi descend « le cœur de l'homme » : celui de l'Homme supérieur sur le Trône, qui est la Torah, les 248 commandements positifs, etc.,

לאדם התחתון שבמלאכים ודמות פניהם כו' וז"ש [וזהו שכתוב] ושעשועי את בני אדם הם הן כ' בחי' אדם הנ"ל להיות ההמשכה כמים הפנים כו'.

vers l'homme inférieur parmi les anges, « et la ressemblance de leurs visages », etc. C'est le sens de ce qui est écrit : « et mes délices sont avec les enfants de l'homme » (bnei adam) : il s'agit des deux niveaux d'« homme » mentionnés plus haut, afin que la descente s'opère « comme l'eau reflète le visage », etc.

לכן אמרו רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] ביום חתונתו זו מתן תורה בחי' חתונה וזיווג משפיע ומקבל כו' שאין לך טפה יורדת מלמעלה עד שאין עולים כו':

C'est pourquoi nos Sages, de mémoire bénie, ont dit : « Le jour de ses noces », c'est le Don de la Torah, le niveau des noces et de l'union entre celui qui donne et celui qui reçoit, etc. Car aucune goutte ne descend d'en haut sans que [des gouttes] ne montent, etc.

LikuteiTorah.com

LA PARACHA 'HASSIDIQUE

À propos de cette édition

Cette édition contient le texte hébreu et la traduction française.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Notre traduction française, faite à partir de notre traduction anglaise de l'hébreu, sans les notes de Kehot : CC BY 4.0.

Cette édition dans son ensemble : CC BY-NC 4.0. Elle peut être copiée, imprimée et partagée librement, en citant Kehot Publication Society et likuteitorah.com ; elle ne peut pas être vendue. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

La traduction française a été faite à partir de l'édition anglaise de likuteitorah.com avec l'aide de l'IA (openai/gpt-6-luna-pro:batch), l'hébreu en regard pour vérification ; elle n'a pas encore été relue par un éditeur humain. Vérifiez sur l'hébreu tout ce qui est important.

Le Rabbi a demandé que les maamarim de la paracha de la semaine, la « Paracha 'hassidique », soient étudiés pendant cette semaine, répartis sur ses sept jours (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Pourquoi l'étudier, et les bénédictions du Rabbi : likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

Un projet gratuit et non commercial ; rien n'est vendu ici. Sans lien avec Kehot, Sefaria ou la Bibliothèque de Loubavitch. © likuteitorah.com

Depuis likuteitorah.com/fr/likutei-torah/bamidbar/19/

DÉDIÉ EN L'HONNEUR DE

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Le père du Rabbi, Reb Lévi Its'hak